

Załącznik
do Uchwały Nr XV/105/20
Rady Gminy Dygowo
z dnia 31 stycznia 2020 roku

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE DYGOWO NA LATA 2020 - 2022

2020

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	2
II. REGULACJE PRAWNE PROGRAMU.....	4
III.CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
3.1 POŁOŻENIE GMINY	6
3.2 WARUNKI DEMOGRAFICZNE	6
3.3 RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	8
3.4 EDUKACJA	9
3.5 ALKOHOLIZM I PRZEMOC	11
3.6 OCHRONA ZDROWIA	13
3.7 POMOC SPOŁECZNA	13
3.8 ANALIZA SWOT.....	22
IV.REALIZACJA PROGRAMU	26
4.1 ADRESACI PROGRAMU	26
4.2 REALIZATORZY PROGRAMU	26
4.3 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	26
V. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	27
5.1 CEL GŁÓWNY	27
5.2 CELE SZCZEGÓŁOWE	27
VI. OCENA REALIZACJI PROGRAMU	30
6.1 MONITORING I EWALUACJA	29
6.2 PRZEWIDYWANE EFEKTY	30
VII. ZAKOŃCZENIE.....	31

I. WSTĘP

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo.¹ Istnieje wiele definicji „rodziny”. Z. Zaborowski określa, że „rodzina to grupa naturalna oparta na związkach krwi, małżeństwa lub adopcji”.² Według Leona Dyczewskiego „rodzina jest podstawowym środowiskiem biologicznego i duchowego rozwoju człowieka.”³ Z kolei Jan Paweł II pisze, że „rodzina jest wspólnotą osób, najmniejszą komórką społeczną, a jako taka jest instytucją podstawową dla życia każdego społeczeństwa”⁴

Nie ulega jednakże wątpliwości, że Rodzina jako podstawowe i najważniejsze środowisko wychowawcze dziecka powinna odgrywać główną rolę w jego prawidłowym rozwoju. Jednak często tak nie jest. W przypadku niezapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, dziecko jest umieszczane w pieczy zastępczej. Przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga podjęcia działań wspierających zawartych w niniejszym Programie.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Najczęściej pod wpływem przeżywanych problemów w rodzinie dochodzi do zaburzenia więzi rodzinnych, a następnie do rozpadu rodziny. Ponadto niewydolność rodziców może prowadzić między innymi do niepowodzeń szkolnych dzieci, ich izolacji, a nawet braku zaspokajania ich podstawowych potrzeb.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, Warszawa 1995, s. 137

² Z. Zaborowski, Rodzina jako grupa społeczno – wychowawcza, Warszawa 1980, s. 14

³ L. Dyczewski, Rodzina, społeczeństwo, państwo, Lublin 1994, s. 11

⁴ Jan Paweł II, *List do rodzin*, Częstochowa 1994, s. 17.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dygowo na lata 2020-2022 to druga, usystematyzowana koncepcja polityki społecznej, która ma na celu podniesienie efektywności oraz skuteczności pomocy udzielanej przez instytucje samorządowe na rzecz rodzin zamieszkujących gminę Dygowo.

Podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. REGULACJE PRAWNE PROGRAMU

Podstawą prawną do realizacji niniejszego dokumentu jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 wyżej wymienionej ustawy do zadań własnych gminy należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;

2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4) finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187a ust.1.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

3.1 Położenie gminy

Gmina Dygowo leży w północno-zachodniej części Pomorza Środkowego, w dorzeczu rzeki Parsęty, 12 km od Morza Bałtyckiego i Kołobrzegu. Gmina obejmuje powierzchnię 128,4 km², zamieszkiwaną przez 5389 osób. W strukturze gminy znajdują się z 22 jednostki osadnicze, na które składają się miejscowość Dygowo – będąca siedzibą władz gminy – oraz 17 sołectw: Bardy, Czernin, Dębogard, Gąskowo, Jazy, Kłopotowo, Łykowo, Miechęcino, Piotrowice, Pustary, Skoczów, Stojkowo, Stramniczka, Świelubie, Włóścibórz i Wrzosowo. Najliczniej zamieszkiwanymi sołectwami gminy, poza Dygowem (1575 osób), są: Wrzosowo (741 osób), Czernin (367 osób) i Gąskowo (342 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Stramniczka (52 osoby).

Większość instytucji została zlokalizowana w miejscowości Dygowo, która stanowi gminny ośrodek administracyjny, gospodarczy i usługowy z siedzibą Urzędu Gminy. W gminie są trzy szkoły na poziomie szkolnictwa podstawowego. Na terenie gminy znajduje się Bank Spółdzielczy, Posterunek Policji w Dygowie, Urząd Pocztowy, dwa Ośrodki Zdrowia, dwa Domy Pomocy Społecznej, dwa punkty apteczne, 2 parafie rzymskokatolickie z kościołami filialnymi, oraz 302 prywatne podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie produkcji, handlu i usług. Dominującą dziedziną gospodarki jest rolnictwo.

3.2. Warunki demograficzne

Na koniec 2019r. gmina Dygowo miała 5 389 mieszkańców, w tym 2 720 kobiet, które stanowiły 50,5% ogółu ludności. W latach 2016-2019 wahaniami ulegała liczba dzieci i młodzieży. Natomiast zaobserwować można znaczny wzrost osób starszych i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 126	1 056	1 041	1 077
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 772	3 582	3 419	3 297
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	807	944	985	1015
Ogółem	5 705	5582	5445	5389

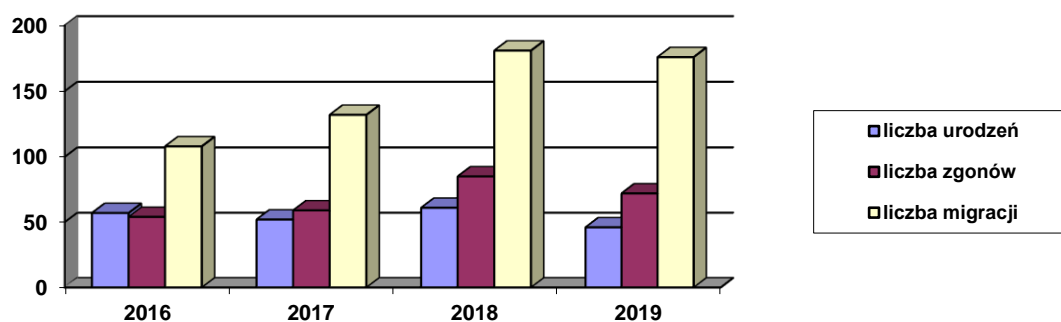
Dane Urzędu Gminy Dygowo.

Sytuację demograficzną gminy kształtuje także liczba urodzeń, zgonów i migracji. Od 2016 roku występuje wahanie liczby urodzeń i zgonów. Zauważalnym jest, że na terenie gminy, liczba zgonów jest większa niż liczba urodzeń. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 2. Ruch ludności gminy w latach 2016 – 2019

	2016	2017	2018	2019
Liczba urodzeń	57	52	61	46
Liczba zgonów	54	59	85	72
Liczba migracji	108	132	181	176

Źródło: Urząd Gminy w Dygowie

Wykres 1. Ruch ludności gminy w latach 2016 - 2019

Źródło: Urząd Gminy w Dygowie

Powyższe dane wskazują, że należy zwrócić uwagę na bardzo istotną kwestię migracji. Od 2016 do 2018 roku widoczny jest wyraźny wzrost migracji ludności. Natomiast w 2019 roku nastąpił niewielki spadek migracji.

3.3. Rynek pracy i bezrobocie

W Gminie Dygowo bezrobocie w ostatnich latach znacznie spadło. Świadczą o tym dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu. Dokładne dane dotyczące liczby bezrobotnych, z podziałem na kobiety i mężczyzn oraz liczby osób z prawem do zasiłku na przestrzeni 4 lat obrazuje Tabela 3.

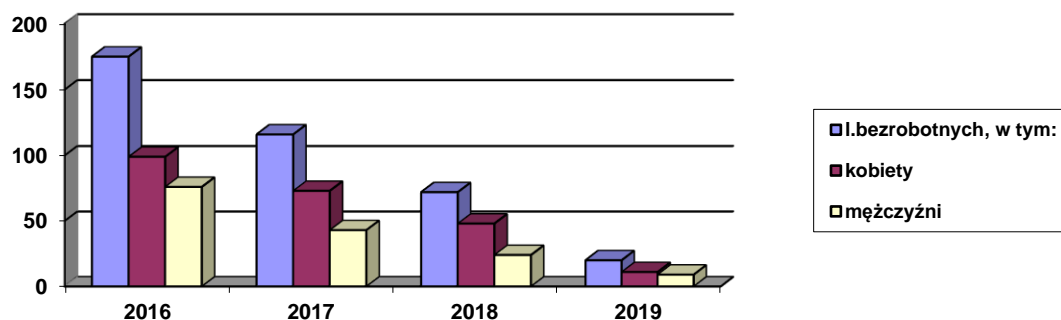
Tabela 3. Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Dygowo

Wyszczególnienie	Grudzień 2016	Grudzień 2017	Grudzień 2018	Grudzień 2019
Liczba bezrobotnych, w tym:	175	116	72	20
Kobiety	99	73	48	11
Z prawem do zasiłku, w tym:	36	33	25	4
Kobiety	23	19	17	2

Źródło: <https://pupkolobrzeg.finn.pl/bipkod/17815512>

Poniższy wykres przedstawia strukturę bezrobocia w gminie w latach 2016 – 2019.

Wykres 2. Struktura bezrobocia w gminie w latach 2016 – 2019

Źródło: PUP w Kołobrzegu

3.4. Edukacja

Z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy w Dygowie wynika, że w szkołach na terenie gminy funkcjonują Oddziały Przedszkolne w Dygowie, Czerninie i Wrzosowie dla dzieci 3-6 letnich. Nie ma zorganizowanego wychowania dla dzieci w wieku 3-5 lat w pozostałych miejscowościach.

Na terenie Gminy Dygowo znajdują się następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza, 78 – 113 Dygowo, ul. Kolejowa 10;
- Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łukasiewicza, 78 – 114 Wrzosowo 55;
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego, 78 – 113 Dygowo, Czernin 29.

Aktualnie, zgodnie z reformą oświatową, na terenie gminy nie ma gimnazjum, a jedynie szkoły podstawowe.

Liczbę dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy Dygowo na przestrzeni 4 ostatnich lat szkolnych obrazuje Tabela 4.

Tabela 4. Liczba uczniów uczęszczających do szkół (z oddziałami przedszkolnymi) na terenie Gminy Dygowo w latach 2016 – 2019

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
ZS Dygowo w tym:	281	290	282	275 Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa	193	119	143	154
Gimnazjum	88	93	61	31 klasa gimnazjalna
ZS Wrzosowo w tym:	208	202	202	200 Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa	155	108	117	129
Gimnazjum	53	49	35	15 klasa gimnazjalna
SP Czernin	143	124	135	151
Łącznie	632	616	619	626

Źródło: Urząd Gminy w Dygowie

Kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych liczy aktualnie 78 osób w tym 3 pedagogów i 3 logopedów. Niestety żadna ze szkół nie zatrudnia psychologa. Psycholog zatrudniony był w dwóch szkołach w 2018 roku. Pozostali pracownicy szkół to 21 osób.

Na terenie gminy we wszystkich szkołach prowadzone jest dożywianie uczniów. Istnieje możliwość wykupienia posiłków we własnym zakresie przez rodziców, jak i możliwość skorzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. GOPS może przyznać pomoc w formie posiłku dla dzieci w szkole zgodnie z kryteriami dochodowymi. Ponadto Rada Gminy w Dygowie w dniu 05 grudnia 2018 roku ustanowiła program osłonowy w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023. W 2019 roku z posiłków w szkołach korzystało 21 uczniów z terenu gminy finansowanych przez GOPS.

Z danych uzyskanych z gminnych placówek oświatowych wynika, że szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia pozalekcyjne. Najczęściej są to: SKS; Projekt – Kompetencje kluczowe źródłem sukcesu; Uwolnić potencjał; zajęcia rozwijające poprzez eksperyment oraz koła gier i zabaw. Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne oraz inne.

Kontynuacja kształcenia na wyższym szczeblu edukacji, w tym kształcenie ustawiczne (kursy doskonalące, podnoszenie kwalifikacji) odbywa się już poza terenem gminy.

Na terenie gminy działają również świetlice wiejskie w miejscowościach: Gąskowo, Wrzosowo, Dygowo, Dębogard, Bardy, Piotrowice, Świelubie, Pustary, Jazy, Czernin, Skoczów. W najbliższej perspektywie uruchomiona zostanie kolejna świetlica w Stojkowie. W świetlicach organizowane są różnorodne zajęcia, w tym edukacyjne, dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych.

Część miejscowości posiada jedynie tzw. „miejsca spotkań”, gdzie mieszkańcy na powietrzu mają do dyspozycji ławeczki, stoły, miejsca do grillowania.

3.5. Alkoholizm i przemoc w rodzinie

Gmina Dygowo podejmuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na terenie gminy działa Punkt Pomocy Rodzinie, w szczególności Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych oraz Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zaobserwować można wahania w liczbie rodzin objętych pomocą przez Punkt Pomocy Rodzinie. Wśród osób zgłaszających się do Punktów są osoby dotknięte problemem uzależnień, przemocy domowej jak i osoby nieuzależnione.

Tabela 5. Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów zatrudnionych w Punktach Konsultacyjnych

Wparcie udzielone przez:	2016	2017	2018	2019
Terapeutę ds. uzależnień	184	165	82	140
Psychologa	33	11	38	62
Radcę prawnego	9	6	6	7

Dane Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Z pomocy punktu konsultacyjnego mogą korzystać również osoby, których dotyczy problem przemocy w rodzinie. Skala tego problemu jest trudna do określenia ze względu na "wstydlivość tematu".

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie wynika, iż liczba rodzin, które zostały objęte działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie waha się.

Tabela 6. Informacja na temat działań Zespołu Interdyscyplinarnego

	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin, które zostały objęte działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego	12	12	8	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dygowie.

W latach 2016 – 2019 wahała się liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu. Kształtowała się ona w sposób następujący:

Tabela 7. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu

	2016	2017	2018	2019
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	3	5	2	1
w tym kobiety	-	-	-	-
w tym mężczyźni	3	5	2	1
w tym nieletni	-	-	-	-

Dane Posterunku Policji w Dygowie

Ponadto w 2019 roku pracownicy socjalni GOPS w Dygowie realizują projekt socjalny pn. „Życie bez przemocy” w ramach którego zatrudniony jest specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2019 roku w gminie Dygowo było 15 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 4 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

W 2019 roku do GKRPA w Dygowie wpłynęło 10 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym mieszkańców z terenu gminy. GKRPA w Dygowie podjęła decyzję o skierowaniu 6 wniosków do Sądu Rejonowego w Kołobrzegu o przymusowe leczenie odwykowe. Przeprowadzono 1 badanie biegłych w celu zdiagnozowania problemu alkoholowego.

3.6. Ochrona zdrowia

W 2009 roku uległa zmianie piramida żywienia, do podstawy której dodano aktywność fizyczną. Ma ona olbrzymie znaczenie przy utrzymaniu odpowiedniego zdrowia. Natomiast do czynników zagrażających zdrowiu należą m.in. mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, stosowanie używek (alkohol, narkotyki, dopalacze) oraz niewystarczająca zmiana nawyków przy niewystarczającej profilaktyce w tych tematach.

W gminie Dygowo funkcjonują dwie prywatne praktyki lekarskie. Działają także dwa punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2019 roku

Nazwa placówki	Adres
Prywatna Praktyka Lekarska Lek. med. Krystyna Woźniak	78-113 Dygowo ul. Zielona 4
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Lek. med. Jacek Zaleski	78 – 114 Wrzosowo 54 a
Punkt Apteczny „Apteki Staromiejskiej w Trzebiatowie”	78 – 113 Dygowo, ul. Kolejowa 2
Punkt Apteczny „Pigułka”	78 – 114 Wrzosowo 54a

Źródło: opracowanie własne

3.7. Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać.

Instytucją polityki społecznej państwa realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie jest jednostką organizacyjną gminy Dygowo, powołany Uchwałą Rady Gminy. Terenem działania jest obszar Gminy Dygowo.

Dane szczegółowe na temat zatrudnienia w Ośrodku oraz poziom wykształcenia zatrudnionych osób przedstawiają poniższa tabela.

Tabela 9. Zatrudnienie w GOPS Dygowo na koniec 2019r.

Rodzaj stanowiska	Liczba etatów
Kierownik	1
Pracownicy socjalni	3
Pracownik wykonujący usługi opiekuńcze	1
Pozostali pracownicy	6

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Tabela 10. Wykształcenie w GOPS na koniec 2019r.

Wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje, i zainteresowania w tym zakresie	Liczba osób	
Wyższe kierunkowe	9	
Wyższe niekierunkowe	-	
Średnie kierunkowe	1	
Średnie niekierunkowe	1	
Dodatkowe kwalifikacje	Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
	Specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownik socjalny	2

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Z końcem 2019 roku 9 pracowników posiadało wykształcenie wyższe kierunkowe. Wykształcenie średnie miały 2 osoby. Kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a także specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny miał również 1 pracownik. Ponadto w Ośrodku zatrudnione były osoby na umowę zlecenie jako opiekunki – 13 osób.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina współfinansuje koszty pobytu dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym po 2011 roku. Wydatki Gminy Dygowo w tym zakresie obrazuje tabela nr 11.

Tabela 11. Koszty Gminy Dygowo za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Wydatki Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	81.822,19	88.374,97	96.560,54	89.025,82

Aby zapobiegać sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska oraz aby przywrócić władzę rodzicielską rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, rodzinie zostaje przydzielony asystent rodziny. W 2019 roku zatrudniony asystent rodziny skierowany był do 12 rodzin. Czas pracy asystenta dostosowywany był do faktycznych potrzeb danej rodziny.

W 3 rodzinach asystent zakończył pracę, w tym: w dwóch rodzinach ze względu na zaprzestanie współpracy ze strony rodziny oraz w jednej ze względu na brak działań w kierunku polepszenia swojej dotychczasowej sytuacji.

Z uwagi na powyższe w 2019 troje dzieci z dwójki rodzin umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Nie jest możliwe wspieranie rodziny bez jej zgody. W sytuacji stwierdzenia, że dana rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych i odmawia udzielenia jej wsparcia, konieczne jest zawiadomienie sądu opiekuńczego, który podejmie dalsze rozstrzygnięcia, mając na względzie dobro dziecka. Podobnie postępuje się w sytuacji, gdy rodzina wyrazi zgodę na udzielenie jej wsparcia, jednakże nie będzie brała aktywnego udziału w tym procesie, zachowując bierność i oczekując, iż udzielone jej wsparcie nie będzie od niej wymagało żadnego zaangażowania.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania własne gminy i zlecone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Celem pomocy społecznej jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspakajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza dla osób, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem społecznym. Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Celem polityki społecznej jest wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia. Instytucje państwowe i samorządowe pełnią wobec klientów jedynie rolę pomocniczą.

Szczegółowe dane wydatkowane na świadczenia w latach 2016-2019 przez GOPS przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Środki finansowe wykorzystane na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016 – 2019

	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Środki finansowe (w zł) ogółem	504.720,07	484.961,37	569.265,64*	631.315,98*
			* znaczny wzrost kosztów pobytu w DPS	* znaczny wzrost kosztów pobytu w DPS

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Wysokość środków finansowych przekazywanych na potrzeby mieszkańców gminy wahały się w latach 2016 – 2018, natomiast od 2018 roku wzrosły.

W latach 2016 – 2018 malała liczba świadczeniobiorców z pomocy społecznej. Natomiast z uwagi na podniesienie w październiku 2018r. kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej i możliwość z korzystania z pomocy większej ilości osób wzrosła liczba osób korzystających z pomocy.

Tabela 13 przedstawia liczbę mieszkańców korzystających z pomocy finansowej Ośrodka.

Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016 - 2019

	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	134	124	106	120
Liczba rodzin	117	107	100	105
Liczba osób w rodzinie	241	203	188	193

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy społecznej w 2018 roku najczęstszą przyczyną otrzymania pomocy w gminie była długotrwała choroba – 66 rodzin i ubóstwo – 63 rodziny; kolejne:

- niepełnosprawność – 47;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 19 osób;
- bezrobocie – 13 rodzin;

- z powodu alkoholizmu – 13;
- potrzeby ochrony macierzyńskiej – 9.

Powyższe dane obrazuje Tabela 14.

Tabela 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w 2019 roku.

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin w 2019
Ubóstwo	63
Bezdomność	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9
Bezrobocie	13
Niepełnosprawność	47
Długotrwała lub ciężka choroba	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	19
Alkoholizm	13
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek udzielał pomocy mieszkańcom z terenu gminy nie tylko finansowo, ale również w innych formach.

Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Formy pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2016 – 2019

Formy pomocy	l. osób, którym przyznano pomoc decyzją administracyjną				Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinie			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Finansowa	134	124	106	120	117	107	100	105	241	203	188	193
Rzeczowa	26	72	55	69	26	52	45	50	79	126	75	120
Praca socjalna	-	-	-	-	152	130	149	160	340	299	274	302
Schronienie	2	1	1	-	1	1	1	-	3	8	6	-

Usługi opiekuńcze	14	13	16	17	14	13	16	17	17	14	17	18
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skierowanie do DPS	3	1	4	-	3	1	4	-	3	1	4	-

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek w związku z realizowanymi zadaniami wypłacał mieszkańcom gminy pomoc w formie świadczenia alimentacyjnego. Pomoc ta była udzielana w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2019

	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	25	19	17	14
Liczba wypłaconych świadczeń alimentacyjnych	511	430	316	251
Wysokość wydatków na świadczenia alimentacyjne(w zł)	208.910	184.430	134.580	110.570

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zaobserwować można spadek liczby rodzin, którym wypłacono świadczenia. Zmniejszyła się również liczba wypłaconych świadczeń, a co za tym idzie, zmalała kwota wydatkowanych na ten cel środków finansowych.

Kolejną formą wsparcia finansowego przez Ośrodek są świadczenia rodzinne w skład których wchodzi: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia

pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Wartość świadczeń rodzinnych wyniosła w 2016 roku – 1.262.871 zł, w 2017 roku – 1.349.444zł, a w 2018 roku 1.523.289 zł, natomiast w 2019 roku – 1.354.771 zł.

Dane szczegółowe w tym zakresie za 2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2019 roku

Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń
Zasilek rodzinny	175	3.519	397.629
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia	17	18	18.000
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	11	69	25.494
Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka	7	119	22.896
Dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	20	219	22.060
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	113	407	18.490
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	50	353	23.860
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	42	650	60.008
Zasilek pielęgnacyjny	127	1.524	267.695
Świadczenie pielęgnacyjne	17	189	299.081
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	36	37	37.000
Specjalny zasiłek opiekuńczy	7	75	46.500
Świadczenie rodzicielskie	26	128	116.060
Ogółem	648	7.307	1.354.773

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ponadto od kwietnia 2016 roku tutejszy Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

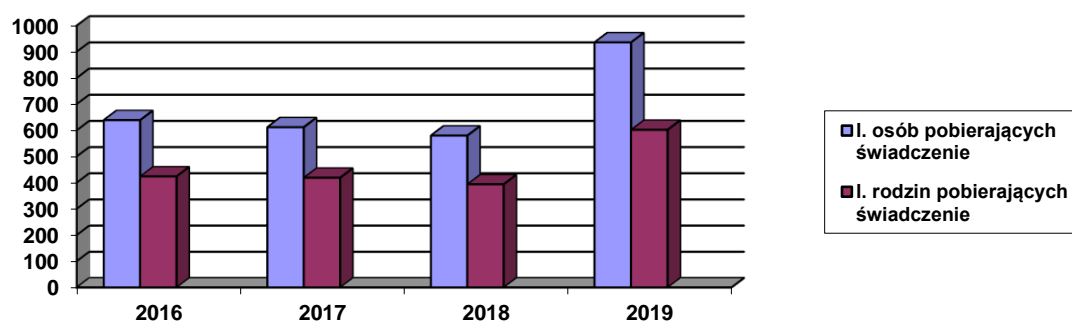
Szczegółowe dane w tym zakresie obrazuje poniższa tabela wraz z wykresem:

Tabela 18. Świadczenia wychowawczego (500+) w gminie w latach 2016 - 2019

	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Liczba dzieci, którym przyznano decyzją świadczenie	639	612	580	936
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia	424	419	394	602
Wysokość wydatków na świadczenia wychowawcze (w zł)	2.702.573	3.593.204	3.260.533	4.172.753

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Wykres 3. Świadczenia wychowawcze gminy w latach 2016 - 2019

Źródło: Urząd Gminy w Dygowie

Od 1 lipca 2019r., w skutek zmiany przepisów, nastąpiła zmiana w wypłatach świadczenia wychowawczego „500+”. Aktualnie świadczenie to wypłacane jest bez względu na dochód rodziny. Z danych GOPS w Dygowie wynika, że w 2019 roku znacznie wzrosła liczba osób pobierających powyższe świadczenie, a co za tym idzie wzrosły również środki finansowe na ten cel.

Ponadto od sierpnia 2019 roku funkcjonują 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie pracy podwórkowej przez Chorągiew

Zachodniopomorskiej ZHP Bałtycki Hufiec Morski, ul. Słowińców 1,
78-100 Kołobrzeg pod nazwą:

1. Tupot Stu Stóp
2. Globina
3. Globina 2.

Na terenie gminy Dygowo współpraca z rodzinami w pieczy zastępczej prowadzona jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące określonej działalności PCPR w latach 2016 – 2019.

Tabela 19. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	2	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	1	1
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	4	0	1	3
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	13	18	17	14
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	3	2	2	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	1	1	1

Źródło: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

W latach 2016-2018 zmniejszyła się liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych. W analizowanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio: 13, 18 i 17 dzieci, a w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 2 dzieci.

3.8. Analiza SWOT

Według definicji Analiza **SWOT** to:

STRENGTHS – „**MOCNE STRONY**” – to obszary, gdzie obecne działania i stosowane metody oceniamy jako skuteczne wobec aktualnych i przyszłych potrzeb.

WEAKNESSES – „SŁABE STRONY” – to obszary występowania słabości w odniesieniu do obecnych i przyszłych potrzeb oraz przeszkód w wykorzystywaniu szans.

OPPORTUNITIES – „SZANSE” – obszary, które mogą wspierać nasze przewidywane działania i mają korzystny wpływ na rodzinę.

THREATS – „ZAGORŻENIA” – to obszary, które będą miały niekorzystny wpływ na rodzinę, na przewidywane działania. To zjawiska negatywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju rodziny, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Analiza **SWOT** w zakresie wspierania rodziny została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dygowie.

Mocne strony

- Spadek bezrobocia w gminie.
- Dobra lokalizacja gminy w bliskości miasta sanatoryjno-wypoczynkowego Kołobrzegu.
- Zapewnienie rodzinom potrzebującym wsparcia ze strony asystenta rodziny.
- Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców.
- Aktywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz rodziny.
- Zapewnienie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- Umożliwianie mieszkańcom gminy podnoszenia kompetencji rodzicielskich.
- Prowadzenie działań wspierających rodziców dzieci niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Niedostateczny rozwój opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lat.
- Brak lokali chronionych, mieszkań komunalnych i socjalnych.
- Brak prawidłowych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
- Niskie kompetencje rodzicielskie oraz bezradność w rodzinach przeżywających trudności.
- Brak specjalistycznej opieki lekarskiej dla dzieci (np. psychiatra).

Szanse

- Zadowalająca ilość szkół podstawowych.
- Dobra dostępność do podstawowej opieki medycznej.
- Wzrost ofert pracy.
- Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziny.
- Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się rodzinami.
- Wsparcie dla rodziny m. in. poprzez Punkt Pomocy Rodzinie oraz asystenta rodziny.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń uzależnieniami oraz wzrost kompetencji rodzicielskich.
- Prowadzenie programów profilaktycznych.
- Dobre warunki do prowadzenia pracy socjalnej i wspierania rodziny.
- Możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy.

Zagrożenia

- Brak grup wsparcia dla rodzin w kryzysie.
- Duża liczba osób wyjeżdżających za granicę w celach zarobkowych.

- Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, ubóstwo.
- Migracja osób młodych i pozostawianie starszych osób bez opieki.

IV. Realizacja Programu

4.1. Adresaci działań

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022 dla Gminy Dygowo są rodziny zamieszkałe na terenie naszej gminy. Szczególną opieką otaczane są rodziny, w których występuje kryzys oraz trudności opiekuńczo – wychowawcze, przez co narażone są na wykluczenie społeczne.

4.2. Realizatorzy Programu

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

4.3. Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dygowo na lata 2020-2022 mogą być:

- budżet Państwa,
- budżet gminy Dygowo,
- środki celowe funduszy krajowych,
- fundusze Unii Europejskiej,
- inne źródła.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

V. Cele i kierunki działań w zakresie wspierania rodziny

5.1. Cel główny

Celem głównym niniejszego Programu jest

***Tworzenie warunków do wychowywania dzieci
w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin
dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków
opiekuńczo - wychowawczych***

5.2. Cele szczegółowe

Cel główny realizowany będzie poprzez cele szczegółowe oraz zadań.

Cel szczegółowy 1:

Promowanie wartości rodziny.

Działania:

- Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych.
- Prowadzenie działalności informacyjnej na rzecz rodzin.

Cel szczegółowy 2:

Wspieranie rodzin w kryzysie i przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu.

Działania:

- Wspieranie rodziny w formie poradnictwa.
- Organizowanie i prowadzenie profesjonalnej pomocy doradczej, informacyjnej, terapeutycznej i socjalnej dla rodzin wymagających wsparcia.
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze.
- Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.
- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
- Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
- Ustanowienie i finansowanie rodzin wspierających zgodnie z potrzebami.

Cel szczegółowy 3:

Podjęmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych.

Działania:

- Realizacja zadań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego.
- Realizowanie programów profilaktycznych.
- Organizacja czasu wolnego i zajęć dla dzieci, w szczególności prowadzenie świetlic, zajęć pozalekcyjnych, kolonii.
- Organizacja szkoleń, warsztatów dla dzieci i młodzieży, rodzin, rodzin wspierających oraz pracowników instytucji pracujących na rzecz rodziny.

VI. Ocena realizacji Programu

6.1 Monitoring i ewaluacja

Monitoring Programu opierać się będzie na zebraniu informacji i danych z zakresu jej realizacji. Przedmiotem ewaluacji natomiast będzie ocena skuteczności podejmowanych działań.

Do oceny stopnia wdrożenia działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów operacyjnych zostaną wykorzystane poniżej przedstawione wskaźniki monitoringowe:

Wskaźniki do celu szczegółowego 1:

- Ilość imprez.
- Ilość uczestników.
- Liczba artykułów, broszur, spotkań.

Wskaźniki do celu szczegółowego 2:

- Ilość udzielonych porad.
- Ilość osób objętych wsparciem.
- Ilość rodzin, którym przydzielono asystenta.
- Liczba prowadzonych „Niebieskich Kart” i liczba ich zakończenia.
- Ilość monitorowanych rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności.
- Liczba umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej.
- Liczba rodzin wspierających

Wskaźniki do celu szczegółowego 3:

- Ilość realizowanych zadań.
- Ilość realizowanych programów.

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach
- Liczba szkoleń i warsztatów

6.2 Przewidywane efekty

- Podniesienie poziomu różnorodnych form pomocy rodzinie.
- Nabycie umiejętności korzystania ze wsparcia specjalistycznego.
- Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia.
- Podniesienie bezpieczeństwa socjalnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie będzie corocznie przedkładał Radzie Gminy w Dygowie sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań, zgodnie z treścią art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.).

VII. Zakończenie.

Zintegrowane działania mogą być gwarancją wypracowania jednolitego systemu wspierania rodzin, co poprawi funkcjonowanie rodziny z pełnym wykorzystaniem własnych zasobów, przy okazjonalnym wsparciu instytucji, a będzie największym zyskiem dla społeczności lokalnych. Efektywna polityka społeczna powinna przede wszystkim pełnić funkcję prewencyjną i stwarzać optymalne warunki dla funkcjonowania społeczności lokalnej.